Valiokunnan mietintö HaVM 18/2026 vp─ HE 139/2026 vp

Hallintovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaaratiedotteesta annetun lain 5 ja 7 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaaratiedotteesta annetun lain 5 ja 7 §:n muuttamisesta (HE 139/2026 vp): Asia on saapunut hallintovaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- hallitusneuvos Sari Rapinoja, sisäministeriö
- erityisasiantuntija Mikko Jääskeläinen, sisäministeriö
- viestintäneuvos Mirka Meres-Wuori, liikenne- ja viestintäministeriö
- ylijohtaja Taito Vainio, Hätäkeskuslaitos
- johtaja Heidi Kivekäs, Liikenne- ja viestintävirasto, Kyberturvallisuuskeskus
- johtaja Ilari Hatakka, Suomen Erillisverkot Oy

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- Ahvenanmaan maakunnan hallitus

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vaaratiedotteesta annettua lakia siten, että vaaratiedote voitaisiin välittää väestölle myös solulähetysjärjestelmää käyttäen. Järjestelmä mahdollistaa nopean, viiveettömän ja maantieteellisesti rajatun vaaratiedotteen välittämisen vaara-alueella oleville kaikkien mobiilioperaattoreiden päätelaitteille. Hätäkeskuslaitokselle säädettäisiin velvoite välittää vaaratiedote myös solulähetysjärjestelmään. Esityksen tavoitteena on täydentää Suomen monikanavaiseen viestintään perustuvaa väestön varoittamis- ja vaaratiedotejärjestelmää.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.11.2026.

Valmis
5.0

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Esityksessä ehdotetaan vaaratiedotteesta annettuun lakiin (466/2012, vaaratiedotelaki) lisättäväksi välttämättömät säännökset, jotta vaaratiedote voidaan välittää väestölle myös uutta solulähetysjärjestelmää (Cell Broadcast) käyttäen. Järjestelmä mahdollistaa nopean, viiveettömän ja maantieteellisesti kohdennetun vaaratiedotteen välittämisen vaara-alueella oleville kaikkien mobiilioperaattoreiden päätelaitteille. Tavoitteena on saada uusi järjestelmä käyttöön jo marraskuussa 2026, ja hallintovaliokunta pitää tärkeänä, että esitys on voitu valmistella kiireellisessä aikataulussa tämä huomioon ottaen. Esityksen mukaan ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.11.2026.

Turvallisuusympäristössä tapahtuneet muutokset ovat sellaisia, joiden perusteella on ehdottoman tärkeää varmistaa väestön varoittaminen mahdollisimman tehokkaasti. Tämä edellyttää uusimpien teknologioiden käyttöä sekä vaaratiedottamisen monikanavaisuutta. Solulähetysteknologiaa käytettäessä vastaanottajan puhelimessa ei tarvitse olla erillisiä sovelluksia, vaan vaaratiedote tulee läpi kaikkiin tukiasemien kuuluvuusalueella oleviin puhelimiin automaattisesti ja pakotettuna. Se tulee myös niihin puhelimiin, jotka vaaratiedotteen antamisen jälkeen tulevat kuuluvuusalueelle, aina siihen saakka, kunnes vaaratiedote puretaan. Hallintovaliokunta katsoo, että solulähetysteknologia täydentää keskeisellä tavalla Suomen monikanavaiseen viestintään perustuvaa väestön varoittamis- ja vaaratiedotejärjestelmää.

Millään yksittäisellä viestintäteknologialla ei ole 100 prosentin kattavuutta tai kuuluvuutta Suomessa. Valiokunta huomauttaa, että myös matkapuhelinverkoilla on katvealueita. Siksi monikanavaisuus on tärkeää. Vaaratiedote annetaan tällä hetkellä aina radiossa ja sen lisäksi myös televisiossa, jos vaaratiedotteen antava taho niin päättää. Vuonna 2022 vaaratiedottamiskanavia on täydennetty 112 Suomi -sovelluksella. Lisäksi vaaratiedote julkaistaan teksti-TV:n sivulla 112, YLE-palvelusovelluksessa sekä sivustoilla pelastustoimi.fi, yle.fi ja 112.fi. Väestön varoittamiseen on käytössä myös kiinteä väestönhälytinjärjestelmä ja kaiutinautoja. Hallintovaliokunta toteaa, että monikanavaisuuden ylläpitäminen ja kehittäminen lisäävät viestinnän varmuutta ja tavoittavuutta, kun sama tieto saavuttaa ihmiset useiden eri kanavien kautta eri tilanteissa ja eri vuorokaudenaikoina. Olennaista on, että vaaratilanteen muodostaessa välittömän vaaran vaaratiedote voidaan antaa mahdollisimman nopeasti ja yhdenmukaisin toimintaohjein. Tämä edellyttää selkeitä toimivaltasuhteita ja sitä, että vaaratiedoteprosessi on kaikissa tilanteissa samanlainen ja nopea.

Vaaratiedotelain 6 §:n mukaan vaaratiedote tulee kielilain (423/2003) 32 §:n mukaisesti antaa sekä suomen että ruotsin kielellä. Jos vaaratiedotelain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettu vaarallinen tapahtuma tai sen seuraukset kohdistuvat saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 4 §:n mukaiselle saamelaisten kotiseutualueelle, vaaratiedote on mainitulla alueella annettava lisäksi saamen kielellä. Hallintovaliokunta toteaa, että vaaratiedotteen antaminen esimerkiksi englanniksi parantaisi mahdollisuutta tavoittaa ulkomaalaisia matkailijoita ja muita vieraskielisiä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan kielikysymysten avaaminen olisi vaatinut laajempaa selvittelyä, mikä kiireellisen valmistelun yhteydessä ei ole ollut mahdollista. Valiokunta kuitenkin toteaa, että viranomaisilla on jo nykyisin mahdollisuus antaa vaaratiedote myös muilla kielillä, jos ne niin haluavat. Vaaratiedotelain 8 §:ssä säädetään minimitaso.

Uusi vaaratiedottamiskanava ei muuta vaaratiedoteprosessia nykyisestä. Vaaratiedotelain 3 §:ssä säädetään viranomaiset, jotka voivat antaa vaaratiedotteen. Lain 4 §:n 2 momentin mukaan toimivaltaisen viranomaisen on vaaratiedotetta antaessaan päätettävä sen maantieteellisestä kohdentamisesta joko valtakunnalliseksi tai alueelliseksi vaaran laadun ja muiden vaarasta varoittamisen kannalta oleellisten seikkojen perusteella. Lain 7 §:n 1 momentin mukaan toimivaltainen viranomainen lähettää vaaratiedotteen Hätäkeskuslaitokseen, jossa on vaaratiedotteiden välittämiseen tarvittava käyttöliittymä. Hätäkeskuslaitos välittää vaaratiedotteen eteenpäin ehdotetun 7 §:n 2 momentin mukaisesti.

Saadun selvityksen mukaan sisäministeriön vuonna 2013 julkaisema vaaratiedoteopas on parhaillaan päivitettävänä. Vaaratiedoteopas on tarkoitettu vaaratiedotelain soveltamisen tueksi. Opas antaa ohjeita vaaratiedotteen laatimiseen ja lähettämiseen. Meneillään olevan päivityksen yhteydessä on mahdollista tarkastella eri toimijoiden tarpeita vaaratiedottamisen prosessin kehittämisen osalta. Hallintovaliokunta pitää tärkeänä, että myös väestöä tiedotetaan uudesta vaaratiedotekanavasta ja muusta vaaratiedottamisesta sekä annetaan ajankohtaista tietoa muun muassa varautumisesta.

Varsinaisen vaaratiedottamisen lisäksi Suomessa on käytössä tekstiviestipohjainen kohdennettu viranomaistiedotejärjestely, josta säädetään sähköisen viestinnän palveluista annetussa laissa (917/2014). Hallintovaliokunnan näkemyksen mukaan uusi solulähetysjärjestelmä voisi olla hyödyllinen myös kohdennettujen viranomaistiedotteiden välityskanavana.

Vaaratiedotelaki ei koske Ahvenanmaan maakunnan viranomaisia, eikä ehdotetulla vaaratiedotelain muutoksella ole tarkoitus muuttaa maakunnan ja valtakunnan toimivaltuuksia antaa vaaratiedote. Vaaratiedotelain 3 §:n 15 kohdan mukaan vaaratiedotteen saa antaa Ahvenanmaan valtionvirasto. Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaa koskevat säännökset sisältyvät Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991, itsehallintolaki) 18 §:ään. Valtakunnan lainsäädäntövaltaa koskevat säännökset sisältyvät itsehallintolain 27 §:ään. Hallintovaliokunta toteaa, että tilanteet, joissa väestölle annettavia varoitusviestejä voidaan tarvita, voivat liittyä sekä maakunnan että valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluviin aloihin. Maakunnan toimivaltaan kuuluvissa asioissa vaaratiedottamisprosessin kulkuun liittyvät kysymykset kuuluvat maakunnan lainsäädäntövallan alaan eivätkä siten suoraan johdu käsiteltävänä olevasta hallituksen esityksestä. Hallintovaliokunta pitää kuitenkin tärkeänä maakunnan ja valtakunnan viranomaisten välistä vuoropuhelua vaaratiedottamiseen liittyvistä asioista Ahvenanmaan itsehallintoon liittyvät näkökohdat huomioiden.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Hallintovaliokunnan päätösehdotus:

> *Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 139/2026 vp sisältyvän lakiehdotuksen.*

Valiokunnan mietintö HaVM 18/2026 vp

Helsingissä 25.9.2026

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Mauri Peltokangas ps
varapuheenjohtaja Pihla Keto-Huovinen kok
jäsen Alviina Alametsä vihr
jäsen Eveliina Heinäluoma sd
jäsen Juha Hänninen kok
jäsen Christoffer Ingo r
jäsen Anna Kontula vas
jäsen Rami Lehtinen ps
jäsen Mira Nieminen ps
jäsen Saku Nikkanen sd
jäsen Joakim Vigelius ps
jäsen Juha Viitala sd
jäsen Ben Zyskowicz kok
varajäsen Mika Riipi kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne